Dominik kardinál Duka

1943–2025

Prezident Václav Klaus a kardinál Dominik Duka při tradičním adventním setkání v sídle IVK na Hanspaulském zámečku, 20. 12. 2017

Obsah

Část I. – Smuteční řeč prezidenta Václava Klause

Vystoupení Václava Klause na pohřební mši svaté za kardinála Duku
(Václav Klaus) 6

Část II. – Bezprostřední reakce

Odešel velký a mimořádný člověk
(Václav Klaus) 10

Pán Bůh zaplať za vše a jednou na viděnou...
(Jindřich Forejt) 12

Bojoval statečně za hodnoty, jimž byl oddán
(Petr Macinka) 14

Člověk, který uměl spojovat víru s rozumem, tradici s modernitou a autoritu s lidskostí
(Karel Beran) 16

Pár slov za Dominikem Dukou
(Jiří Brodský) 18

Část III. – Další texty

Dominiku Dukovi k osmdesátinám
(Václav Klaus) 22

Vzpomínka na kardinála Dominika Duku
(Jiří Weigl) 25

Zdálo se, že mu je s námi dobře. Kardinál Duka v osobní vzpomínce
(Filip Šebesta) 28

Krátká vzpomínka na pana kardinála
(Marta Magdalena Krumphanzlová). 31
Dobrý pastýř v nedobré době
(Tomáš Břicháček) 33

Část IV. – Dokumenty

Slavnostní prohlášení prezidenta republiky a arcibiskupa pražského a primase českého o úpravě vzájemných vztahů při péči o Katedrálu sv. Víta, Václava a Vojtěcha. 38
Vystoupení prezidenta republiky po podpisu Slavnostního prohlášení o úpravě vzájemných vztahů při péči o Katedrálu sv. Víta
(Václav Klaus) 41

I.

Smuteční řeč prezidenta Václava Klause na pohřbu Dominika kardinála Duky

(15. 11. 2025)

Vystoupení Václava Klause na pohřební mši svaté za kardinála Duku

Václav Klaus

Vážený pane prezidente, vážený pane arcibiskupe, vážení členové rodiny pana kardinála, vážení smuteční hosté, chce se mi říci vážení pozůstalí, protože po panu kardinálovi Dukovi jsme tady vlastně zůstali my všichni, jsem nesmírně poctěn tím, že jsem byl vybrán, abych se zde, na tomto posvátném a historickém místě, s panem kardinálem, s touto mimořádnou osobností naší země, rozloučil.

V této překrásné katedrále, kterou tolik miloval a o jejíchž nových varhanech, jejichž hlas už bohužel neuslyší, se mnou nesmírně živě mluvil i při našem posledním setkání v nemocnici, jsem byl mnohokrát a vždy jsem pozorně poslouchal jeho moudrá slova a zamýšlel se nad nimi. Jednou to však bylo jinak. Jednou jsem mluvil ze stejného místa jako teď. Bylo to před patnácti lety, když jsem – jako prezident republiky – blahopřál Dominiku Dukovi ke jmenování arcibiskupem pražským, primasem českým. Byl jsem si už tehdy jist, že se rodí něco nového, že mu to otevře nové prostory a poskytne novou příležitost pokračovat v uskutečňování své unikátní životní mise.

Vyjádřil jsem tehdy svou, a určitě nejen svou, naději, že nový arcibiskup přispěje ke sblížení katolické církve a české společnosti, které historie od sebe mnohokrát vzdálila. Ne náho-

dou i v kondolenčním telegramu papeže Lva XIV. zazněla věta, že se kardinál Dominik Duka zasloužil o „dialog mezi vírou a společností". Těchto jeho slov si velmi vážíme a jsme rádi, že to sám Lev XIV. takto viděl a vnímal.

Dnes si mnozí stěžují, že ve veřejném životě chybí velké osobnosti, které by byly ostatním autoritou a vzorem. Jsem přesvědčen, že kardinál Duka takovou osobností byl. Chladné listopadové ráno, když jsme ještě za tmy dostali zprávu o jeho úmrtí, bylo pro mnohé z nás nesmírně smutné. Dominiku Dukovi se podařilo stát se konstantou našich životů. Můžeme mu slíbit, že touto konstantou bude i nadále.

V mé první veřejné reakci na úmrtí pana kardinála jsem řekl, že po něm zůstane „nepřekonatelná mezera". Komentátoři v médiích neprotestovali proti slovu mezera, ale opakovaně se ptali, proč nepřekonatelná. Odpovídal jsem, že se mezera tohoto rozměru nezacelí jmenováním nebo volbou, že osobnost tohoto typu musí růst a uzrát, že na sobě takový člověk musí nepřetržitě pracovat a že toho musí v životě hodně zažít a prožít. To všechno utvořilo Dominika Duku, jak jsme jej znali.

Byl naprosto otevřený vůči světu, ale zůstal Čechem, bytostně spojeným s českou zemí. Byl Východočechem, kde se narodil, byl Jiho- či Západočechem, když na Nepomucku působil v malé vesnici jako farář. Jako pražský arcibiskup se stal i Pražákem. A my Pražáci jsme ho přijali.

My, kteří jsme měli to štěstí, že jsme pana kardinála osobně znali, budeme vždy vzpomínat nejen na jeho odolnost, nebojácnost a opravdovost, na pevnost víry, a s tím spojenou určitou přísnost a zásadovost, ale i na jeho dobrotu a laskavost. A i na jeho srdečný a milý úsměv. Měl jsem ho rád.

Mnohé je skryto v jeho biskupském heslu „in spiritu veritatis", v duchu pravdy. Jeho odkaz zavazuje. Na pana kardinála Duku nezapomeneme.

Pane kardinále, stal jste se jednou z nejvýznamnějších osobností naší země.

Pohřební mše svatá za kardinála Dominika Duku,
Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha,
15. 11. 2025

II.

Bezprostřední reakce

(4. 11. 2025)

Odešel velký a mimořádný člověk

Tisková zpráva k úmrtí kardinála Dominika Duky

Václav Klaus

Kardinál Duka byl velký a mimořádný člověk a jeho odchod je velikou ztrátou nejen pro naši katolickou církev, ale i pro nás všechny. Pro celou naši zemi.

V posledních desetiletích byl jednou z nejvýraznějších osobností, které naše země měla. Jeho význam a vliv daleko přesahoval katolickou církev. Byl v tom nejlepším slova smyslu veřejným činitelem. Dominik Duka však byl nejenom velký, ale i dobrý a laskavý člověk. Považoval jsem za mimořádnou čest, že jsme se dobře znali a poměrně často potkávali. Navštívil jsem ho před několika dny v Ústřední vojenské nemocnici. Byl plný elánu a pevně věřil, že se do běžného, aktivního života vrátí.

I když má katolická církev po staletí či tisíciletí svůj unikátní celosvětový rozměr a hranice jednotlivých zemí pro ni nejsou brzdou a omezením, a kardinál Duka se ve střední Evropě a v Římě v posledních desetiletích pohyboval zcela samozřejmě, zůstal Čechem. Byl Čechem v tom nejlepším slova smyslu. Patřil do východních Čech, kde se narodil a byl 12 let královohradeckým biskupem, patřil i do západních Čech, kde byl v éře posrpnové normalizace nedaleko Nepomuku vesnickým knězem (a poté v Plzni na Borech i vězněm), od roku 2010 byl

arcibiskupem pražským. Podařilo se mu pražské arcibiskupství svým konáním a stylem svého přísného, ale i přátelského jednání výrazně proměnit.

Řadu let jsem s ním spolupracoval i jako prezident republiky a za cenný výsledek považuji, že se nám společně podařilo vyřešit otázku vlastnictví katedrály sv. Víta. Byl mimořádně sečtělý, zejména v historické a samozřejmě církevní literatuře. Všichni víme, že byl mimořádným znalcem bible a garantem jejího asi nejlepšího českého překladu.

Často jsme si dávali darem knížky. Věděl, že ho přijdu do nemocnice navštívit a měl pro mne předem připravený sborník textů s názvem „Církev a druhá republika", což prokazuje jeho nepřetržitou starost o naši zemi. Tato knížka je naprosto „dukovská", je „výzvou k pokračování dialogu o druhé republice, abychom i v dnešní neklidné a často orientaci ztrácející době nacházeli potřebná lana k ukotvení v hlubině".

To jsou slova kardinála Duky ze srpna 2024. Mezera po něm bude téměř nepřekonatelná. On by s tímto výrokem, se svým životním optimismem, určitě nesouhlasil. Já si však myslím, že v dohlédnutelné budoucnosti překonatelná není a nebude.

4. 11. 2025

Pán Bůh zaplať za vše a jednou na viděnou...

Jindřich Forejt
Institut Václava Klause

Pán života a smrti povolal dnes na věčnost Dominika kardinála Duku. Odešel tak důstojný hodnostář a princ církve, výrazná osobnost veřejného života naší země, diplomat, který nepřestával věřit v sílu naděje, rozvážný řečník, zodpovědný správce, příkladný vlastenec, oddaný řeholník, přemýšlivý teolog, empatický kněz a starostlivý pastýř. Odešel člověk velkého srdce i ducha.

Jeho odchodem se pro mě osobně uzavírá životní kapitola čítající 23 let. Potkávali jsme se v různých pozicích, životních situacích i zdravotních dispozicích. Mohl jsem s ním diskutovat, mnohé poznat a lépe pochopit, učit se...

Jeho odpověď na otázku, proč se stal knězem, jsem vnímal a vnímám jako druh osobního vyznání: „Vzorem a ideálem mi byli příslušníci kněžského stavu, které jsem poznal jako lidi stojící – navzdory době a všemožným tlakům – pevně na svých zásadách. Jako lidi, kteří říkali pravdu. A to nejen tu náboženskou. Při pohledu na ně..., v uchované vzpomínce na ně, se pravda stala a je zásadní. Pro mě tedy zcela určitě."

Pane kardinále, nechce se mi myslet na loučení, ani na to, že už nebudeme pokračovat v našich večerních telefonických disputacích o vzdálených i nedávných událostech české historie.

Je to už řádka let, kdy jsem od Vás dostal darem knihu, v jejímž vepsaném věnování jste mi vyjadřoval poděkování. V reakci na můj děkovný dopis jste pak odmítavě protestoval: „Není ještě čas mi děkovat." Bojím se, Eminence, že ten čas právě dnes nastal.

A tak mi dovolte, abych ve sdílené víře ve vzkříšení a život věčný vyjádřil to hlavní: „Pán Bůh zaplať za vše a jednou na viděnou..."

Requiem aeternam dona ei Domine.
Et lux perpetua luceat ei.
Requiescat in pace.

4. 11. 2025

Bojoval statečně za hodnoty, jimž byl oddán

Petr Macinka

poslanec, Motoristé sobě

Zprávy včerejšího dne o náhlém zhoršení zdravotního stavu Dominika kardinála Duky byly děsivé a znepokojující. Stimulovaly Wunschdenken jako nic jiného předtím. I když už to skoro neumím, po dlouhé době jsem se v noci před spaním modlil, abych ráno nečetl věty, kterých jsem se tolik obával.

A bohužel se to stalo. Dominik Duka odešel na Věčnost.

Bojoval jste statečně za hodnoty, jimž jste byl oddán, pane kardinále. Za víru, za spravedlnost, za morálku i za milosrdenství, a to daleko za hranicemi církevního světa. Pro českou společnost je to těžká ztráta.

Poprvé jsme se setkali 18. prosince 2008 a od té doby mnohokrát. Vážím si příležitostí, kdy jsme spolu mohli diskutovat o všem možném. Vážím si pravidelných adventních obědů s Vámi i s Vašimi nejbližšími spolupracovníky, nejdříve s kolegy v Kanceláři prezidenta republiky na Pražském hradě a následně řadu let v IVK na dejvické Hanspaulce. Hluboce mne to ovlivnilo a na Váš dnešní odchod jsem nebyl připraven.

Děkuji Vám proto za vše. Odkaz, který jste na pozemském světě zanechal, je nezaměnitelný a nesmazatelný. I když jste byl

svatý muž, pane kardinále, měl jste rád dobrý koňak. Tak dnes sklenku na Vaši pozemskou velikost, které za desítky let nikdo z Církve svaté u nás nedosahoval. Nezapomeneme.

„Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi.“ (2 Timotheum 4,7)

4. 11. 2025

Člověk, který uměl spojovat víru s rozumem, tradici s modernitou a autoritu s lidskostí

Karel Beran

poslanec, Motoristé sobě

S panem kardinálem Dukou jsem se setkával po dlouhá léta, intenzivněji od roku 2010, kdy jsem měl tu čest jej v roli velvyslance České republiky ve Španělském království doprovázet při návštěvě papeže Benedikta XVI. – nejprve v Barceloně při posvěcení chrámu Sagrada Família a poté v Madridu při Světovém dni mládeže. Tehdy jsme spolu strávili týden v rozhovorech o otázkách světských i duchovních, které se později staly základem našeho dlouhodobého přátelského dialogu. Měl jsem tu čest být jím i poté pravidelně přijímán. Naše setkání byla vždy mimořádně podnětná – spojovala hloubku víry s intelektuální otevřeností, moudrost s jemným nadhledem a kultivovaností, která dnes nebývá samozřejmá. Kardinál Duka měl vzácný dar promýšlet dění doma i ve světě v souvislostech historie, filozofie a morálky.

Byl také tak laskav, že se osobně zúčastnil předání španělského státního vyznamenání mé osobě, a i v jiných, někdy nelehkých obdobích jsem cítil jeho lidskou blízkost a podporu. Lituji, že naše poslední setkání před několika měsíci bylo

jen letmé – často jsem si říkal, že jej musím brzy znovu navštívit. Dnes proto s lítostí vnímám, že už to nebude možné. O osobnosti pana kardinála by jistě bylo možné hovořit dlouho – a přesto by ani delší slova nedokázala vystihnout šíři jeho ducha, laskavosti a moudrosti. Pro mě osobně zůstane v paměti jako člověk, který uměl spojovat víru s rozumem, tradici s modernitou a autoritu s lidskostí. Bude mi chybět.

4. 11. 2025

Pár slov za Dominikem Dukou

Jiří Brodský
diplomat

Poprvé jsem se s kardinálem Dukou setkal na netradičním místě, v rezidenci českého velvyslance ve Washingtonu D.C., kam jsem doprovázel prezidenta Klause při jedné z jeho oficiálních návštěv. Samozřejmě jsem pana kardinála znal díky jeho textům, jeho bohoslužbám, jeho aktivnímu angažmá ve veřejném životě naší země, i díky jeho televizním rozhovorům. Ten večer vzpomínal na pobyt ve vězení v Plzni-Borech v osmdesátých letech. Vyprávěl, jak si vyráběl církevní předměty a jak tajně sloužil mše. Vyprávěl poutavě a všichni jsme tiše naslouchali.

Byl nesmírně sečtělý, měl široký rozhled v mnoha oborech. Měl své pevné zásady. Byl osobností, která si uměla svůj názor obhájit a přesvědčivě vyargumentovat. Záleželo mu na českém národě a na české státnosti. Neuhýbal. Ani od křesťanské víry a učení Bible, ani od historických faktů, ani od zdravého rozumu. A dokázal najít cestu i k těm, kteří mají názor odlišný. Nikdy jsem v něm nezahlédl sebemenší nenávist, pohrdání či nezájem o druhé. Vždy byl maximálně soustředěný na každého, s kým hovořil. Uměl naslouchat. Měl velký smysl pro humor a dokázal se od srdce zasmát.

Zkušenost ze života v éře komunismu ho vybavila nesmírnou citlivostí. Kdykoli zahlédl v dnešní době náznak čehokoli, co by naši zemi mohlo svést na scestí k totalitě, k nesvobodě či

daleko od základních morálních zásad, poukázal na to. Uměl proto i zvýšit hlas a dát svůj postoj najevo důrazněji. I proto sloužil například mši za Charlieho Kirka. Považoval se v první řadě za kněze, jehož povinností je odsoudit barbarskou vraždu a výroky, které ji schvalovaly.

Kardinál Duka bude naší zemi nesmírně chybět.

4. 11. 2025

III.

Další texty

Dominiku Dukovi k osmdesátinám

Narozeninové blahopřání pro časopis Xantypa

Václav Klaus

Když mi bylo osmdesát, pan kardinál o mně v Xantypě hezky a přátelsky napsal a nyní mám šanci mu to oplatit. Radši jsem si teď znovu nepřečetl, co o mně tehdy napsal, aby mne to nesvádělo k pokusu o jakési symetrické psaní.

Pana kardinála Duku mám rád a myslím, že si i přes velmi odlišné životní osudy, výchovu a vzdělání, společenské uplatnění a práci v mnohém rozumíme. Naše dobré vztahy trvají již od závěru 90. let, kdy se stal biskupem královéhradecké diecéze. Od té doby jsme se sice nepravidelně, ale poměrně často setkávali a mluvili jsme spolu.

Bylo to na nejrůznějších místech – v Hradci Králové, v Praze, ve Vatikánu, na Velehradě, v Lánech i na Pražském hradě. Setkávali jsme se na Sněžce při každoroční srpnové svatovavřinecké pouti (jednou dokonce i s kardinálem Meisnerem z Kolína nad Rýnem), v bavorském Pasově při diskusi o existenci či neexistenci duše Evropy (spolu s vídeňským kardinálem Schönbornem), na pohřbu tragicky zahynulého polského prezidenta Kaczyńského v Krakově (kam jsme spolu jeli vlakem, protože kvůli výbuchu islandské sopky tehdy v Evropě nelétala

letadla), při návštěvách papežů Jana Pavla II. a Benedikta XVI. v naší zemi, v Arcibiskupském paláci v Praze, v hanspaulském sídle IVK i leckde jinde.

Teď mne napadá přidat ještě Nepomuk, samozřejmě i Starou Boleslav. Besedovali jsme spolu i v České televizi (pořad se jmenoval „Společný výslech" a natáčel se ve střešním altánu Arcibiskupského paláce), ale i třeba na malém parníčku „převozníka pražského" Zdeňka Bergmana. Setkali jsme se i letos v lednu při pohřbu papeže Benedikta XVI. na Svatopetrském náměstí v Římě. Teď si vzpomínám, a vlastně bych měl zdůraznit, že jsem oficiálně, jako prezident republiky, mluvil v katedrále svatého Víta, když se Dominik Duka ujímal svého arcibiskupského úřadu. Na mnoha z těchto setkáních byla i moje manželka, která si s panem kardinálem také dobře rozuměla. Pan kardinál vídal i naše děti a vnoučata.

Určitě jsem na spoustu dalších míst a událostí zapomněl, ale uvědomil jsem si, že na světě není moc lidí, o kterých bych takový dlouhý seznam mohl sestavit.

Podařilo se nám dohodnout i několik důležitých věcí mezi pražským arcibiskupstvím a Pražským hradem ohledně katedrály svatého Víta. Myslím, že tomu byl velmi rád. Byl to on, kdo otevřel možnost nějaké pragmatické řešení nalézt. My na něj byli připraveni.

Nebudu se v tomto krátkém blahopřání dotýkat vnitrocírkevních témat, porovnávat pana kardinála Duku s jeho předchůdcem i následovníkem, nebudu diskutovat Dukovo místo v současné církvi a jejích sporech. Nepřísluší mi to, nemám na to potřebné znalosti (a už vůbec ne mandát). A navíc, kdybych pana kardinála v některé z těchto věcí nějak pochválil, přivodil bych mu jen problémy.

Smím však hodnotit Dominika Duku v jiné roli a v jiné pozici. Považuji ho za jednu z nejvýraznějších postav českého

veřejného života posledních tří desetiletí a za jednu z mála všeobecně přijímaných a respektovaných autorit v naší veřejnosti. Za člověka pevného, přímého, jdoucího rovně po hlavní cestě, kterou si pro život zvolil, nikoli po snadnějších vedlejších cestách a cestičkách, které si volí mnozí jiní. Za člověka pevného ve své víře, ale tolerantního k životu a postojům jiných lidí.

Nesmírně si vážím toho, že ho mohu znát. Chtěl bych mu k jeho osmdesátým narozeninám popřát co nejvíce zdraví, síly a elánu. Přeji mu, aby mohl i v dalších letech pokračovat ve svém díle a poslání, které i bez autority arcibiskupského postu určitě nekončí. Budu se těšit na každé další setkání.

Pane kardinále, všechno nejlepší.

21. 4. 2023

Vzpomínka na kardinála Dominika Duku

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Zpráva o úmrtí kardinála Dominika Duky mě zastihla v daleké cizině a velmi mě zaskočila a zarmoutila. Vždyť ještě na Den Svatého Václava 28. září jsem měl to potěšení s ním po slavnostní mši na staroboleslavském náměstí na zámku v Brandýse nad Labem hovořit a zažít ho v plné životní síle. Velmi jsem si ho vážil pro jeho moudrost, pevnost, vnitřní sílu, hloubku znalostí a laskavou a otevřenou povahu. Stál pevně zakotven ve své víře, věděl co je podstatné a co nikoliv, vždy mu šlo o druhé, o církev, o náš národ, o naši zemi, nikdy jenom o sebe. Osud mi dopřál se s ním řadu posledních let občas vídat a hovořit, ale především na samém počátku jeho arcibiskupské éry také poměrně intenzívně spolupracovat při hledání nové podoby partnerské koexistence státu a církve na Pražském hradě, narušené dlouhým obdobím nedorozumění a soudních sporů.

To bylo tak – v roce 2003 po svém nástupu do funkce zjistil prezident Václav Klaus, že jeho administrativa zdědila po svých předchůdcích absurdní soudní spor o Katedrálu svatého Víta na Pražském hradě, spor, který rozděloval společnost, živil politické averze a církev i stát zcela zjevně poškozoval. Celá nešťastná kauza vznikla tak, že bývalý prezident repub-

liky Václav Havel byl přesvědčen, že katedrála, která byla ve vlastnictví státu, by měla náležet církvi, ale obával se pro sebe politických důsledků takového kroku. Tehdejší pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk považoval uznání právního nároku katolické církve na Katedrálu za satisfakci za léta pronásledování církve státní mocí v éře komunismu. Oba tak došli k velmi pochybnému názoru, že celou – z hlediska veřejného mínění nesmírně citlivou a primárně politickou – záležitost lze snáze vyřešit jejím přehozením na justici. Od roku 1992 se proto rozhořel soudní spor o určení vlastnictví ke Katedrále, který především církev silně poškodil a ve většinově velmi sekulární české společnosti ji připravil o část autority, kterou získala svým pronásledováním v době komunismu.

Prezident Václav Klaus i já, jakožto vedoucí jeho prezidentské kanceláře, jsme situaci považovali za velmi nešťastnou. Katedrála svatého Víta byla, je a bude vždy katolickým chrámem, současně však také bude vždy stát na Pražském hradě a zůstane jeho dominantou a jednou z nejvýznamnějších kulturních památek v zemi. Stát o ní vždy proto bude pečovat. Lítý soudní spor a vítězství jedné či druhé strany v něm na tom nic změnit nemůže. Je třeba nalézt dohodu a rozumný kompromis.

Kardinálu Vlkovi jsem tedy nabídl, abychom k sobě byli jako strany sporu alespoň maximálně vstřícní, ať bude verdikt soudu jakýkoliv. Když odvolací soud v roce 2006 přiřkl vlastnictví Katedrály církvi, došlo ze strany Pražského hradu k jejímu bezproblémovému předání. Další soudní verdikt Nejvyššího soudu však tyto kroky znovu zvrátil a vlastnictví Katedrály vrátil do rukou státu. Celá kauza směřovala k Ústavnímu soudu a podle některých bojovných církevních hlasů až k soudu do Štrasburku.

A právě v té chvíli usedl na stolec pražského arcibiskupa a primase českého Dominik Duka. Nic mu nebylo cizejší,

než zaslepený a nevyhratelný boj o symbol, silně pociťoval, jak 18 let se táhnoucí spor církev poškodil. V tom jsme byli za jedno. Vzpomínám, jak jsem se s právě nastoupivším novým pražským arcibiskupem sešel na obědě v malé pizzerii v Horních Počernicích a rychle jsme se domluvili na ukončení sporu a hlavních zásadách vzájemně vstřícného kompromisního řešení společné správy Katedrály státem a církví a jejich další koexistence na Pražském hradě. Výsledkem toho byla nakonec dohoda o společné péči státu a církve o Katedrálu, kterou v roce 2010 podepsali prezident Václav Klaus a kardinál Dominik Duka. Ta ukončila spory, jež po celou jednu generaci zatěžovaly atmosféru v zemi i na Pražském hradě. Platí dodnes a nikdo si na dobu absurdních hádek a sporů dávno nevzpomene.

Proto jsem pana kardinála Duku tolik oceňoval. Věděl vždy, co je podstatné, a co nikoliv. Odvážně a nezlomně obhajoval hodnoty, které jsou pro církev i společnost zásadní proti těm, kterým překážejí v jejich pyšné touze společnost ovládat a svévolně měnit. Nedal se zastrašit ani komunistickým režimem, který ho věznil, ani ukřičet dnešními pokrokáři, kteří jenom vybledlou rudou barvu nahradili dnes módní zelenou. Byl proto úspěšným diplomatem, protože se nebál být odvážným bojovníkem. Bude nám všem velmi chybět.

10. 11. 2025

Zdálo se, že mu je s námi dobře. Kardinál Duka v osobní vzpomínce

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

Dominik kardinál Duka stál v čele katolické církve po boku dvou prezidentů a za vlády šesti ministerských předsedů. Byl během té doby u řady klíčových událostí církevních ale i veřejných. Často se u nás hovoří o třech personách porevolučního vývoje, o třech mužích, kteří se v následujících letech vystřídali ve funkci prezidentů republiky, o Václavu Havlovi, Václavu Klausovi a Miloši Zemanovi. S tím prvním jej pojilo osobní přátelství utužené komunistickým kriminálem, s těmi dalšími dvěma sousedil na Hradčanech. Se všemi, ač osobnostně i ideově odlišnými, dokázal nalézt společnou řeč, která se snažila spojovat, obrušovat hrany tam, kde byl svár, a nejitřit spory. Řeč, která však vždy stála na pevných zásadách. Nejednou díky tomu sdílel s oněmi muži i odsudky médií a pokřikování ulice. Nikdy se tím ale nenechal ovlivnit, nikdy se lacině nepodbízel jako mnozí jiní.

Jeho hlas byl slyšet v církvi, ale také v širší společenské debatě. Stál vždy na straně pokory, uměřenosti, tradice a odporu proti překotným revolučním změnám a sociálnímu inženýrství, což bylo nesmírně cenné. Minulost komunistického mukla ho

naučila nebát se svůj hlas pozvednout a neohlížet se přitom na pokřik davu. Veřejné a církevní působení kardinála Duky, jeho osobní pevnost a zásadovost byly dokonalou odpovědí na evangelní otázku: „Kdyby sůl ztratila svou chuť, čím se zas osolí? Nebude už k ničemu, jen se vyhodí ven a lidé ji pošlapou“. (Mt 5,13)

Uctivých slov vyzdvihujících veřejný život kardinála Duky stejně jako těch „druhých“ bude znít v těchto dnech mnoho. Důležité je ale i osobní svědectví o člověku, který právě odešel, osobní vzpomínka. Proto si dovolím s laskavými čtenáři sdílet v těchto chvílích několik takových svých osobních vzpomínek na otce kardinála Duku.

Z jeho laskavé přímluvy jsem byl pokřtěn o něco rychleji než by bylo bývalo běžné, abych mohl pokřtěný vstoupit do manželství. Vzpomínám na mnohá setkání, na diskusní večer na palubě lodi Nepomuk s panoramatem Hradčan a Katedrály. Ale také na pravidelná předvánoční setkání u nás na Hanspaulském zámečku. Kromě toho, že pan kardinál vždy přinesl vynikající vánočku, mívalo adventní setkání pokaždé stejný závěr. Doprovod otce Dominika na znamení, že je potřeba vyrazit na další setkání, vstal ze židle a postavil se ke dveřím. Tam dlouhé minuty nervózně stál, sledoval hodinky, popocházel a signalizoval, že je už už třeba vyrazit. Ale pan kardinál dál v klidu seděl, setrvával v přátelském rozhovoru a s jeho – pro mě vždy tak trochu šibalským – úsměvem dopíjel skleničku koňaku, který jsme pro něj měli vždy připravený. Zdálo se, že mu je s námi dobře. Přinášel zklidnění. Byl to pro mne po hektickém předvánočním období vždy jistý předěl a symbol už skutečně přicházejících Vánoc.

Druhé setkání, na které vzpomínám, bylo v lednu loňského roku v Arcibiskupském paláci, kdy jsem měl možnost moderovat diskusi prezidenta Klause a kardinála Duky se skupinou

mladých konzervativních studentů. Při té příležitosti pan prezident v jejich kruhu objevil naši mladou kolegyni Martu. Od té doby je s námi. Hloučky se hloučkují. I na tento večer budu s vděčností vzpomínat. Vzpomínám ale také například na jeho pravidelné nedělní rádio glosy v poledne na ČRo. I takový byl dříve Rozhlas, dnes už se to zdá nemyslitelné. Nejeden náš nedělní rodinný oběd s rodiči byl tak uvozen právě jeho slovy a debatovalo se při něm o jím nastolených tématech.

Byl laskavý a moudrý, jak mnoho lidí v těchto dnech píše a je to tak dobře, byl ale také přísný. Přísný v pozitivním slova smyslu. Přísnost v čase sebelásky, relativismu a všeobecné volnosti není „cool". Přísnost nejen na jiné ale i na sebe. Byl jedním z těch církevních hodnostářů, který měl stále pocit, že spása duše vyžaduje nějaké úsilí člověka, odříkání, disciplínu, sebezapření a pokoru. Že Bůh není automat. Nebyl z těch, kdo chtějí populisticky „otevírat církev světu". Trval na jejích základech, tisíciletých kořenech a hodnotách a odmítal je rozmělňovat. Naopak byl tím, kdo kladl tomuto světu otázky. Ptal se jaký *je* ten svět, jemuž se má církev otevírat a přijímat jeho pravidla? A nejednou to byly otázky, které tomu světu nebyly ani trochu příjemné. Přesto se mu nebál postavit a být znamením protiřečení tak, jak mu to kázala jeho víra a přesvědčení ale i vztah k sobě samému a vědomí, že každý den večer bude potřeba pohlédnout do zrcadla a na konci toho všeho do zrcadla zrcadel, kterým je Boží tvář.

4. 11. 2025

Krátká vzpomínka na pana kardinála

Marta Magdalena Krumphanzlová
Institut Václava Klause

Konzervativní část společnosti se mnohdy může jevit velmi pospolitě a soudržně, ačkoli ani zde tomu tak často vůbec není. Už jen tzv. konzervativní katolík může mít dnes v rámci Církve mnoho odstínů svého teologického, eklesiologického či sociálního prožívání světa. A tento katolík je pak pouhou konzervativní kapkou v moři českého „ateistického" národa. Právě Dominik kardinál Duka měl vzácný dar českou konzervativní společnost na těch nejdůležitějších tématech i jako český arcibiskup spojovat. Jeho cílem však nebylo spojovat pouze konzervativce, ale vést dialog i s liberálními názorovými odpůrci nejen na českém (zejména „pražském akademickém") církevním poli. Jeho předností vždy bylo, že o takových svých nepřátelích nikdy nemluvil neuctivě, zle ani uštěpačně, což se bohužel o příznivcích opačného tábora říci nedá.

Neustále připomínal, že západní konzervativní postoje a zásady vycházejí především ze starozákonního Desatera a novozákonního Evangelia. Že „Nezabiješ, Nesesmilníš a Nepokradeš" se nedá vysvětlit moderními racionálními systémovými poučkami a že ani Božské stvoření muže a ženy se nenachází nikde jinde než v „mytické" knize Genesis. Na to bohužel mnozí dnešní údajní konzervativci čím dál více zapomínají, nebo se

za argumentaci těmito „zastaralými“ myšlenkovými systémy mohou dokonce ve veřejných debatách stydět. Člověk totiž není jen „dalším zvířetem“ mezi všemi opicemi, plazi a mikroby bez duševních charakteristik, jak se dnes učí všechny děti ve škole, není jen strojem samořízeným chemickými procesy a biologickými „tlačítky“, ale stvořenou bytostí s jedinečnou důstojností. Jen toto nás činí samostatně uvažujícími a cítícími lidmi, a ne zvířaty a stroji, jak nás chce vidět moderní společnost. O důsledcích ztráty lidské důstojnosti pan kardinál věděl jako vězeň minulého režimu své, velmi dobře tyto jmenované souvislosti chápal a přímo je ve svých slavných hřímajících a pro velkou část společnosti „nepřijatelných“ kázáních zdůrazňoval.

Ve své vzpomínce na pana kardinála mohu říci, že právě díky spojování různých konzervativních světů, ale i díky páně kardinálovu umění propojování osobností světských a duchovních jsem měla příležitost poznat spoustu vynikajících a úctyhodných lidí, kteří se stejně jako on vždy snažili dobrat k jádru věci – například a zejména bývalého prezidenta Václava Klause. Na jejich vánoční přátelskou besedu v zimní útulnosti a starobylém lesku Arcibiskupského paláce budu vzpomínat celý život. Toto spojování konzervativní společnosti panem kardinálem Dukou pociťuji paradoxně nejvíce v nynější smutnou chvíli po jeho statečném odchodu po vleklé nemoci, kdy znějí hlasy právě ze všech zdánlivě roztříštěných konzervativních stran a kdy vskutku platí „*o mrtvých jen v dobrém*“.

4. 11. 2025

Dobrý pastýř v nedobré době

Tomáš Břicháček
právník a publicista

Noblesa, slušnost, lidskost, a přitom odvaha a neoblomná pevnost v obhajobě křesťanských hodnot – to vše charakterizuje bývalého arcibiskupa pražského a primase českého Dominika Duku, se kterým se nyní se smutkem loučíme. Řeklo by se, že jde o vlastnosti, které lze u muže na jeho místě očekávat a požadovat. Samozřejmé však dnes u církevních představitelů u nás i ve světě ani zdaleka nejsou.

Kardinál Duka zastával svůj úřad ve velmi nesnadných letech, kdy se výrazně prohlubovala kulturně-civilizační krize Západu, spojená se společenským rozvratem nebývalých rozměrů. V knize *Sebedestrukce Západu* (2020) a jejím pokračování (2023) píšeme o frontálním útoku na západní civilizaci, jak ji vybudovaly generace před námi. Kulturní revolucionáři – ať už je nazýváme neomarxisty, progresivisty, levicovými liberály či třeba „woke" – boří a zpochybňují základní stavební prvky společnosti a konstanty našich životů a usilují o vybudování nového člověka a nové civilizace od nuly. Duka čelil těmto silám stejně odhodlaně jako v mládí komunistům.

Při svém odchodu z arcibiskupské funkce v roce 2022 napsal: „Na době mé služby je podstatné, že byla dobou napjatou a složitou, což se stále víc vyhrocovalo. Byla to doba terorismu a migrace, výbuchu genderové ideologie, klimatických změn, kůrovce a Covidu 19. Proměňovala se z doby postmoderní na

dobu postfaktickou až se proměnila v dobu posthumánní. ... Mým hlavním úkolem bylo stát pevně, varovat a vracet lidem naději. Je to sice trvalý úkol každého křesťana, ale sám jsem stál na zřetelně viditelném místě. Co tento úkol žádá? Nejprve vyžaduje jasně rozlišovat mezi dobrem a zlem. V relativistické postliberální společnosti, která dosáhla svého vrcholu v době posthumánní, je to mimořádně obtížné. Žádné kritérium není obecně přijato a všechny hranice jsou rozmazány. Přesto jsem přesvědčen, že v tomto bodě jsem se snažil jednat správně. Dodávat lidem naději je dnes rovněž těžké, ale dělal jsem, co jsem mohl."

Později si ve svých pamětech *Zpověď* (2023) povzdechl: „Opravdu dnes žijeme v plné svobodě a demokracii …, anebo se nás dotýká mrazivá ruka totality, která se skrývá pod politickou korektností, pod aktivismem mainstreamu a nových ideologií?"

Dominik Duka nedělal se zlem kompromisy, aby se zalíbil světu. Nebyl jako oni moderní duchovní, které oslovil v jedné své krásné promluvě Monsignor Petr Piťha: „Běda vám, vystrašení vyhaslí kněží, kteří svaté pravdy nehlásáte, ale nabízíte je za snížené ceny, abyste byli všude přijati a pozitivně vnímáni, protože vás stihne osud všech vlažných." Naposledy se to jasně ukázalo, když v září 2025 sloužil mši za Charlieho Kirka. Nebyl ani jedním z těch církevních představitelů, kteří pod rouškou náboženství jen zastírají svoje osobní ambice či politický aktivismus.

Duka vystupoval vždy rozhodně nejen proti nebezpečným ideologiím, ale také proti lidské sprostotě a nadutosti. Vzpomeňme na jeho slova na pohřbu Karla Gotta, adresovaná oněm „lepším" lidem, kteří nad zemřelým moralizovali: „Mnohým by mohl odpovědět Ježíšovými slovy: Nesuďte, abyste nebyli souzeni. Pro nás pro každého platí, že bychom neobstáli,

kdybychom se nedovolávali milosrdenství. Mnozí však v naší zemi shodili z piedestalu Boží majestát, a tak nahrazují Boží soud svým vlastním soudem, který jim dovoluje zneuznávat všechny zásady slušnosti i spravedlnosti.“

Kardinál Dominik Duka byl po celé své působení v nejvyšších patrech české katolické církve všestranně pozitivním, stabilizujícím, sjednocujícím činitelem na naší veřejné scéně. Byl dobrým pastýřem v nedobré době. Byl jedním z rozumných hlasů z normálního světa, které zaznívaly jako osvěžení a vzpruha pro ty, kteří chtěli poslouchat. Tento hlas nám bude nesmírně chybět.

9. 11. 2025

IV.

Dokumenty

Slavnostní prohlášení prezidenta republiky a arcibiskupa pražského a primase českého o úpravě vzájemných vztahů při péči o Katedrálu sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Prezident republiky a arcibiskup pražský a primas český vycházejíce z Preambule Ústavy České republiky, zůstávajíce věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé, rovněž staleté tradici společných dějin českého státu a římskokatolické církve, a vyjadřujíce svou společnou vůli zabezpečit spolehlivou a harmonickou spolupráci mezi státem a římskokatolickou církví při správě Katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha prohlašují, že:

Článek 1

Vycházejíce ze společného přesvědčení, že Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha (dále jen „Katedrála“) je národním duchovním, kulturním i státním symbolem a vedeni úmyslem vytvořit trvalé základy pro rozvoj dobrých vztahů mezi státem a církví na Pražském hradě, prezident republiky a arcibiskup

pražský a primas český shodně konstatují, že účelem tohoto prohlášení je uspořádat vzájemná práva a povinnosti účastníků a určení podmínek společného provozování Katedrály, umožnění užívání Katedrály k liturgickým účelům římskokatolického ritu, při zajišťování návštěvnického provozu, jakož i k účelům státně reprezentačním, zajištění péče o movité věci umístěné v návštěvnicky přístupných částech Katedrály, a určení dalších souvisejících podmínek a pravidel jejího užívání.

Článek 2

Prezident republiky a arcibiskup pražský a primas český se shodli na potřebnosti řešit vzájemné vztahy státu a církve na Pražském hradě spoluprací, i s ohledem na skutečnost, že ke dni podpisu tohoto prohlášení nedošlo k závaznému majetkovému vypořádání státu a katolické církve za období od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989, je správné a spravedlivé řešit tento spor ve vzájemné shodě a nepokračovat v soudních sporech o vlastnictví Katedrály a dalších nemovitostí v areálu Pražského hradu.

Článek 3

Prezident republiky a arcibiskup pražský a primas český, za účelem zajištění péče o Katedrálu, se dohodli na vytvoření její Rady, která by měla přispět k všestranné a náležité péči o stav a provoz Katedrály v zájmu věřících i široké veřejnosti.

Členství v Radě je čestná funkce. Členy Rady jsou držitelé sedmi klíčů (prezident republiky, předseda vlády České republiky, arcibiskup pražský a primas český, předseda Senátu Parlamentu České republiky, předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, světící biskup a probošt Metropolitní

kapituly u Sv. Víta, primátor hlavního města Prahy) potřebných pro vyzvednutí korunovačních klenotů z Korunní komory Katedrály, jakožto nejvyšší zástupci státu, církve i obce.

Článek 4

Prezident republiky a arcibiskup pražský a primas český se dohodli na tom, že Kancelář prezidenta republiky resp. Správa Pražského hradu, poskytne pro řádné zajištění potřeb římskokatolické církve při péči o Katedrálu k užívání potřebné nemovitosti na Pražském hradě, a to Metropolitní kapitule sv.Víta v Praze. Kancelář prezidenta republiky resp. Správa Pražského hradu zajistí, jako doposud, veškerou péči o tyto nemovitosti.

Dáno v Praze dne 24. května 2010 ve dvou vyhotoveních.

Vystoupení prezidenta republiky po podpisu Slavnostního prohlášení o úpravě vzájemných vztahů při péči o Katedrálu sv. Víta

Václav Klaus

Chtěl bych zahájit poděkováním arcibiskupovi pražskému Dominiku Dukovi a dalším významným představitelům české katolické církve za zásadní příspěvek k vyřešení dlouhotrvajícího sporu, který poškozoval vztahy státu a církve a již dlouhou dobu neproduktivně rozděloval naši společnost. Jsme oba přesvědčeni, že cestou k řešení problémů je hledání vstřícného a vzájemně přijatelného řešení, a to nejen pokud jde o tuto konkrétní záležitost. Kéž by tato dohoda byla příkladem či dokonce inspirací i pro řešení jiných závažných problémů, které bude nezbytné v zájmu naší země řešit v následujícím období.

Právě podepsaným prohlášením končí soudní spor o Katedrálu a některé další nemovitosti na Pražském hradě. Stát a katolická církev budou společnými silami, tak jak tomu bylo po celá dlouhá minulá staletí, pečovat o Katedrálu, kterou shodně vnímají jako výjimečný národní symbol v jeho historickém, duchovním i kulturním významu. Církev bude o katedrálu pečovat jako o metropolitní chrám a stát jí k tomu bude

vytvářet a zajišťovat potřebné materiální podmínky. O údržbu a provoz této prvořadé národní památky budou stát a církev pečovat společně.

Novinkou je zřízení Rady tvořené tzv. držiteli klíčů od Korunní komory (prezident republiky, pražský arcibiskup, předsedové obou parlamentních komor, předseda vlády, probošt Metropolitní kapituly u sv. Víta a pražský primátor), kteří na nejvyšší úrovni reprezentují stát i církev, tj. širokou veřejnost věřící i laickou. Tato Rada bude posuzovat zásadní otázky údržby a provozu Katedrály a bude dohlížet na péči o ní.

Stát prostřednictvím Správy Pražského hradu poskytne Metropolitní kapitule k bezplatnému užívání dvě budovy na Pražském hradě – tzv. Staré proboštství a tzv. Mladotův dům pro její potřeby při péči o metropolitní chrám.

Materiální péči o údržbu a provoz Katedrály bude tak jako dosud zajišťovat a ze svého rozpočtu financovat Správa Pražského hradu.

Jsem velmi rád, – a věřím, že spolu se mnou i celá česká veřejnost – že se podařilo tuto dohodu připravit a podepsat a ještě jednou chci poděkovat panu arcibiskupovi Dukovi i všem dalším, kteří ji připravovali.

Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha, Pražský hrad, 24. 5. 2010

Podpis Slavnostního prohlášení prezidenta republiky a arcibiskupa pražského a primase českého o úpravě vzájemných vztahů při péči o Katedrálu sv. Víta, Václava a Vojtěcha. Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha, Pražský hrad, 24. 5. 2010

Fotografie na obálce: Arcibiskupství pražské
Fotografie na s. 2: Filip Šebesta
Fotografie na s. 43: archiv Institutu Václava Klause

Vydává Institut Václava Klause
Šárecká 29, 160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz
IVK – Newsletter Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Speciál Newsletteru
Datum vydání: 18. 11. 2025